ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད།

ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར།

The Precious Treasury of Elegant Sayings
by
Sakya Pandita

Translated from the Tibetan by
Nicolas Bommarito
བུ་ཆུང་དོན་གྲུབ།

མཁས་པ་བརྟག་པ།

An Investigation of the Wise

1

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་མཛོད་འཛིན་པ།
དེ་དག་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་སྡུད།
རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཆུ་བུའི་གཏེར།
ཡིན་ཕྱིར་ཆུ་བོ་ཐམས་ཅད་འབབ།

Though the wise person is a treasury of virtue,
They gather these precious elegant sayings.
Because the vast ocean is a treasury of water,
Rivers everywhere descend to it.

2

སྐྱེ་བོ་ཡོན་ཏན་ཡོད་མེད་པའི།
བླང་དོར་བློ་གྲོས་ལྡན་པ་མཁས།
རྡུལ་དང་འདྲེས་པའི་ལྕགས་ཕྱེ་རྣམས།
ཁབ་ལེན་རྡོ་ཡིས་ལེན་པར་ཞེས།

Beings may or may not have virtue,
But the wise have an understanding of what to adopt and discard.
When dust is mixed with powdered iron,
One can take hold of it with a magnetic stone.

3

ལེགས་བཤད་མཁས་པའི་བློ་གྲོས་ཀྱིས།
གོ་ཡི་བླུན་པོས་དེ་ལྟ་མིན།
ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཤར་བ་ན།
འབྱུང་བོའི་བྱ་རྣམས་ལོང་བར་འགྱུར།

By the intelligence of the wise comes elegant sayings.
Similar things do not come from the understanding of fools.
If the rays of the sun appear
Birds will arise to receive them.

4

ཤེས་རབ་ལྡན་པས་ཉེས་པ་དག།
སེལ་བར་ནུས་ཀྱི་བླུན་པོས་མིན།
ནམ་མཁའ་ལྡིང་གིས་དུག་ཅན་སྦྲུལ།
གསོད་པར་ནུས་ཀྱི་ཁྭ་ཏས་མིན།

The wise purify the faults,
That the foolish cannot remove.
The Garuda[1] slays the poisionous snake,
That the crow cannot.

5

བློ་གྲོས་ཆེན་པོ་རྒུད་ན་ཡང་།
ལྷག་པར་བློ་གྲོས་སྟོབས་ལྡན་འགྱུར།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་བཀྲེས་པ་ན།
གླང་ཆེན་སྤྱི་བོ་མྱུར་དུ་འགེམས།

Even if great intelligence delines,
An even more powerful intelligence grows.
If the lion becomes hungry,
The elephant is quickly destroyed.

6

མཁས་པ་བརྩད་ཅིང་མ་དྲིས་པ།
དེ་ཡི་བར་དུ་གཏིང་མི་དཔོགས།
རྔ་ལ་དབྱུ་གུས་མ་བསྣུན་པར།
དེ་སྲིད་གཞན་དང་ཁྱད་ཅི་ཡོད།

Until having questioned a wise person,
One cannot measure their depth.
Until hitting a drum with a stick,
How can it be distinct from other drums?

---

[1] A Garuda (गरुड) is a mythical bird of hindu mythology.

7

རིག་པ་ནངས་པར་འཆི་ཡང་བསླབ།
ཚེ་འདིར་མཁས་པར་མ་གྱུར་ཀྱང་།
སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་བཅོལ་བ་ཡི།
ནོར་ལ་རང་ཉིད་ལེན་པ་འདྲ།

Knowing tomorrow brings another death, today one must learn.
Even if wisdom does not arise in this life.
By entrusting in future lives,
Just as one obtains wealth.

8

ཡོན་ཏན་ལྡན་ན་སྐྱེ་བོ་ཀུན།
མ་བསྡུས་པར་ཡང་རང་ཉིད་འདུ།
དྲི་ལྡན་མེ་ཏོག་རྒྱང་རིང་ཡང་།
བུང་བ་སྤྲིན་གྱི་ཚོགས་བཞིན་འཁོར།

If there is one who is endowed with virtue,
All beings will gather to them.
Even the fragrance of a distant flower,
Attracts a cloud of bees.

9

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཀུན་བསླབས་པ།
མཐར་ཕྱིན་གཅིག་གིས་འཇིག་རྟེན་གསལ།
བློ་ངན་ཤེས་པ་མང་ན་ཡང་།
རྒྱུ་སྐར་བཞིན་དུ་གསལ་མི་ནུས།

The wise, having learned all virtue,
Can bring an entire world system into the light.
Though there are many evil minds,
They cannot shine like the stars.

10

མཁས་པ་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་ཀྱང་།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ཆུང་ངུའང་ལེན།
དེ་ལྟར་རྒྱུན་དུ་སྦྱད་པ་ཡིས།
མྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་འགྲོ།

But even those wise in limitless virtue,
Take from the few virtues of others.
Through continuous practice in this way,
One quickly goes to omniscience.

11

མཁས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བསྲུངས་ན།
དགྲ་བོ་མང་ཡང་ག་ལ་ཚུགས།
འཕགས་རྒྱལ་གྱི་ནི་བྲམ་ཟེའི་བུ།
གཅིག་པུས་དགྲ་བོའི་ཚོགས་ཀུན་བཅོམ།

If wisdom is protected by the highest understanding,
Then how can it be affected even by many foes?
As for the Brahmin boy of Ujjayani,[2]
He alone vanquished many enemies.

12

བློ་ཆུང་གྲོས་ཉེས་འཁྲུགས་པའི་ཚེ།
བློ་ལྡན་ཐབས་ཀྱིས་བདེ་བར་གསོ།
ཆུ་ཀླུང་རྙོག་པས་ཆུད་གསན་པ།
ཆུ་དྭངས་ནོར་བུས་དྭངས་པར་བྱེད།

Small minded advice is the birth of wrongdoing and fighting.
It is by the methods of the wise that happiness is nurtured.
It is by the agitation of the river that it becomes dirty.
It is by the Ketaka Jem[3] that the water is cleaned.

[2] Ujjayani is a city in India.
[3] The Ketaka Jem (ནོར་བུ་ཀེ་ཏ་ཀ་) is a jem with the power to clean dirty water.

13

མཁས་པ་ཇི་ལྟར་ཐབས་རྟུགས་ཀྱང་།
བླུན་པོ་འཇུག་པའི་ལམ་མི་འགྲོ།
ཆར་སྤྲོད་བྱིའུ་བསྐོམ་ན་ཡང་།
ས་ལ་འབབ་པའི་ཆུ་མི་འཐུང་།

Even when the wise are miserable,
They do not enter the path of the foolish.
Even when birds are thirsty,
They do not drink the water on the ground.

14

ཤེས་རབ་ལྡན་པ་མགོ་བསྐོར་ཡང་།
བྱ་བའི་ཆ་ལ་རྨོངས་མི་འགྱུར།
སྲོག་ཆགས་གྲོག་མ་མིག་མེད་ཀྱང་།
མིག་ལྡན་གཞན་ལས་ལྷག་པར་མགྱོགས།

Even when one having great intelligence is deceived,
Delusion is not a part of their actions.
Even the blind ant,
Is faster than other beings having eyes.

15

བློ་གྲོས་ལྡན་པ་གཉིས་བགྲོས་ན།
བློ་གྲོས་ལེགས་པ་གཞན་འབྱུང་སྲིད།
ཡུང་བ་དང་ནི་ཚ་ལ་ལས།
ཁ་དོག་གཞན་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

If two wise people discuss,
New understandings will likely arise.
By mixing turmeric and borax,
A new color is born.

16

ཁྱོང་མཛངས་བསོད་ནམས་བསགས་པའི་མི།
གཅིག་པུ་ཡིན་ཡང་ཀུན་ལས་རྒྱལ།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་སེང་གེ་དང་།
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་ལ་གྲོགས་མི་དགོས།

The person who has accumulated merit,
Even if alone is victorious in all ways.
The lion, king of beasts, and the universal emperor,
Do not need friends.

17

ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་།
བྲན་དུ་བཀོལ་བར་ག་ལ་དཀའ།
མཁའ་ལྡིང་མཐུ་རྩལ་ཆེ་ན་ཡང་།
གོས་སེར་ཅན་གྱི་བཞོན་པར་འགྱུར།

But even for a great expert in method,
How difficult is it to bind a servant into servitude?
Even though the Garuda is very powerful,
It became the mount of Vishnu.

18

འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་གྱི།
བདེ་བ་བསྒྲུབ་པ་ཤེས་རབ་ཡིན།
རྒྱལ་བུ་ཟླ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས།
བྲན་བཟང་འདི་དང་ཕྱི་མར་བསྐྱབས།

In this world and beyond,
To attain happiness is the highest wisdom.
By the wisdom of the Prince Candra,
King Sudāsa was protected in his life and his future lives.

19

དཔའ་ཞིང་མཐུ་རྩལ་ཆེན་ན་ཡང་།
མཁས་པ་མིན་པས་དཔལ་མི་ཐོབ།
འབྱོར་བ་ཐོབ་པར་གྱུར་ན་ཡང་།
བསོད་ནམས་མེད་ན་ག་ལ་རྟག།

Even the hero with great strength,
If not a wise person, they will not obtain glory.
Even if one attains a fortune,
Without merit, how can it be eternal?

20

ཡོན་ཏན་སྐྱོན་གཉིས་སུས་ཀྱང་གསལ།
འདྲེས་པ་འབྱེད་ཤེས་མཁས་པ་ཡིན།
ཆུ་ལས་འོ་མ་ངང་བས་ཕྱེད།
བ་ལས་འོ་མ་ཀུན་གྱིས་ལོངས།

A duality of virtue and fault is clear,
But the wise know how to separate them when mixed.
While swans can separate milk from water,
Everyone can obtain milk from a cow.

21

སྨྲས་ཤིང་བསྐུལ་བར་གྱུར་བ་ན།
དུད་འགྲོ་ལ་ཡང་གོ་བ་སྐྱེ།
མ་བསྐུལ་གཞན་གྱིས་མ་སྨྲས་ཀྱང་།
བསམ་བ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།

If encouragement is spoken,
Understanding is born even to an animal.
But when encouragement is not spoken,
If one thinks and understands, they are wise.

22

བློ་དང་ལྡན་ན་མ་སྨྲས་པར།
རྣམ་འགྱུར་ཉིད་ལས་བསམ་པ་གོ།
བལ་པོའི་སེའུ་མ་ཟོས་ཀྱང་།
ཁ་དོག་ཉིད་ལས་བྲོ་བ་ཤེས།

In one is intelligent, without speech
One has the chance to think of one’s additude.
Even not having eaten the pomegranite,
From the color itself one knows the taste.

23

མཁས་པ་རང་གི་ཡུལ་བས་ཀྱང་།
ཡུལ་ཁམས་གཞན་ན་མཆོད་པ་ཐོབ།
ནོར་བུ་གཞན་དུ་བྲིན་པ་ཙམ།
རྒྱ་མཚོའི་གླིང་དུ་ག་ལ་བྲིན།

But in the wise person’s own region,
Less reverence is received than in other regions.
One only sells jewels to other places,
For on the island (where jewels are found) how can they be sold?

24

མཁས་པ་སློབ་པའི་དུས་ན་སྡུག།
བདེ་བར་སྡོད་ལ་མཁས་མི་སྲིད།
བདེ་བ་ཆུང་ལ་ཆགས་པ་དེས།
ཆེན་པོའི་བདེ་བ་ཐོབ་མི་སྲིད།

If it is time for the wise to learn, there is suffering.
It is impossible to stay happy and wise.
For that reason, attachment to small pleasures,
Makes it impossible to attain great happiness.

25

བློ་དང་ལྡན་ན་ཉམ་ཆུང་ཡང་།
སྟོབས་ལྡན་དགྲ་བོས་ཅི་བྱར་ཡོད།
རི་དྭགས་རྒྱལ་བོ་སྟོབས་ལྡན་ཡང་།
རི་བོང་བློ་དང་ལྡན་པས་བསད།

If one is intelligent but weak,
What can a powerful enemy do?
Though the lion is powerful,
He was killed by the intelligent rabbit.[4]

26

སེམས་ཅན་གཞན་དང་རྗེས་བསྟུན་པའི།
སྤྱོད་པ་ཤེས་ན་མཁས་པ་ཡིན།
དུད་འགྲོ་ཡིན་ཡང་རིགས་མཐུན་རྣམས།
ཁྱུ་གཅིག་ཏུ་ནི་མི་གནས་སམ།

If one knows how to act in harmony with other sentient beings,
Then they are wise.
Even aminals of the same kind,
Do they not abide in one group?

27

ངེས་པར་འབྱུང་བའི་བྱ་བ་འགའ།
མ་གྲུབ་པ་ན་དཔྱོད་པའི་ཚེ།
མཁས་རྨོངས་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས།
གྲུབ་ནས་དཔྱོད་པ་བླུན་པོའི་ཚུལ།

If the certainty from which actions arise is not achieved,
One must analyze critically.
Know the difference between wisdom and delusion.
To think last is the method of the fool.

---

[4] This is a reference to the Hitopadesha story (हितोपदेश II.8) where a rabbit kills a lion by tricking him into falling down a well.

28

མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པ་ཡི།
ཤེས་བྱ་ཤེས་ན་མཁས་པར་བགྲང་།
བ་ལང་རྒན་གཞོན་དཔྱོད་པ་ལ།
བླུན་པོ་མཁས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་མིན།

If one knows what the wise analyze,
Then one is counted among them.
A fool may be wise in analyzing the age of an ox,
But that is not virtue.

29

རྒྱ་མཚོ་ཆུ་ཡིས་མི་ངོམས་ཤིང་།
རྒྱལ་པོའི་བང་མཛོད་ནོར་གྱིས་མིན།
འདོད་ཡོན་སྤྱད་པས་མི་ངོམས་ཏེ།
མཁས་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་མི་ངོམས།

It is not by rivers that the ocean is quenched.
It is not by wealth that the king’s treasury is satisfied.
One is not satisfied by the enjoyment of sentual pleasures.
The wise are not satisfied by eloquent sayings.

30

ལེགས་བཤད་བྱིས་པ་དག་ལས་ཀྱང་།
མཁས་པ་རྣམས་ནི་ཡོངས་སུ་ལེན།
དྲི་ཞིམ་བྱུང་ན་རི་དྭགས་ཀྱི།
ལྟེ་བ་ལས་ཀྱང་གླ་རྩི་ལེན།

Even when eloquent sayings come from children,
The wise accept them completely.
If a sweet smell is to arise,
One must grasp the musk of the deer instead of the navel.

ཡ་རབས་བརྟག་པ།

An Investigation of the Noble

31

རྟག་ཏུ་དམ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས།
སྐྱེ་བོ་དམ་པས་ལྷག་པར་སྒྲོགས།
མ་ལ་ཡ་ཡི་ཙན་དན་དྲི།
རླུང་གིས་ཕྱོགས་བཅུར་རྒྱས་པར་བྱེད།

The virtues of the supreme beings,
Are always specifically proclaimed by supreme beings.
The smell of the sandalwood of Mt. Malaya,[5]
Is spread by the air in all the ten directions.[6]

32

དམ་པ་དཔོན་དུ་བསྐོས་གྱུར་ན།
དོན་གྲུབ་པ་དང་བདེ་སྐྱིད་འཐོབ།
ནོར་བུ་རྒྱལ་མཚན་རྩེར་མཆོད་ན།
ཡུལ་ཕྱོགས་དགེ་ཞེས་མཁས་རྣམས་སྒྲོགས།

If a supreme lord is appointed,
Happiness and accomplishment will obtain.
If offerings are made to the jewel atop the victory banner,
The wise proclaim that the region will be virtuous.

---

[5] Mt. Malaya (मलय) is a mountain range in the west of Malabar, India.

[6] In Tibetan cosmology there are ten directions - the four cardinal directions, the four intermediate directions, the nadir, and the zenith.

33

རྒྱལ་ངན་གཞན་གྱིས་གཙེས་པ་ན།
ལྷག་པར་ཆོས་རྒྱལ་དྲན་པར།
རིམས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས།
གངས་ཆུ་འབབ་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱེད།

If one is endangered by another evil king,
One is especially mindful of the Dharma king.
When sentient beings are taken by a fever,
Only glacial water receives their attention.

34

སྡིག་སྤྱོད་རྒྱལ་པོས་གཙེས་པ་ན།
མི་དབང་ཆོས་རྒྱལ་ལྷག་པར་སྐྱོང་།
འབྱུང་པོའི་གདོན་གྱིས་བཏབ་པ་ལ།
གསང་སྔགས་གྲུབ་པས་རྗེས་སུ་འཛིན།

If endangered by the harful behavior of the king,
One will be specifically protected by the Dharma king.
Those possessed by demons
Are cared for by the mystics.

35

དམ་པ་སྡིག་པ་ཆུང་ཡང་སྤོང་།
དམན་རྣམས་ཆེན་པོའང་དེ་ལྟ་མིན།
ཞོ་ལ་རྡུལ་ཕྲན་འབྱར་བ་སེལ།
ཆང་ལ་ཕབས་ཀྱང་ལྷག་པར་འདེབས།

Supreme beings renounce even small harmful actions,
While inferior beings do not renounce even great ones.
One throws out a piece of dust from yogurt,
But specifically puts yeast into chang.[7]

---

[7] Chang (ཆང་) is a name for Tibetan barley beer.

36

སྐྱེ་བོ་དམ་པ་རྒུད་གྱུར་ཀྱང༌།
སྤྱོད་པའི་ཁྱད་པར་ལྷག་པར་མཛེས།
མེ་ནི་ཐུར་དུ་ཁ་བསྟན་ཀྱང༌།
མེ་ལྕེ་གྱེན་ལ་འབར་བར་མཐོང༌།

Even when trouble comes to the supreme being,
Their behavior has the distinctive feature of being especially beautiful.
Even when a fire faces downhill,
One sees tounges of fire buring upwards.

37

དམ་པ་རྒྱང་ན་གནས་ན་ཡང༌།
འཁོར་འདབ་ཕན་པས་རིང་ནས་སྐྱོང༌།
མཁའ་ལ་སྤྲིན་ཆེན་འཁྲིགས་པ་ཡིས།
ས་ཡི་ལོ་ཏོག་ཁྱད་པར་འཕེལ།

Even when the supreme being is at a distance,
They protect their followers by helping them from a distance.
It is by large clouds gathering in the sky,
That the harvest of the earth increases.

38

གསོན་ཚེ་སྙན་གྲགས་དགའ་བའི་རྒྱུ།
འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་བསོད་ནམས་དགའ།
དེ་གཉིས་མེད་པའི་ནོར་ཙམ་གྱིས།
མཁས་རྣམས་དགའ་བ་བསྐྱེད་མི་ནུས།

Fame causes happiness in this life,
Merit causes happiness in the next life.
Mere wealth aside from these two,
Does not have the power to produce happiness for the wise.

39

ཕྱི་རྗེས་རིང་དུ་བལྟ་བ་དང་།
བག་ཡོད་པ་ལ་བཟོད་བསྲན་ཆེ།
བརྩོན་འགྲུས་ཆེ་ཞིང་བརྟན་ལ་གྲིམས།
བྲན་གཡོག་ཡིན་ཡང་དཔོན་དུ་འགྱུར།

Those who see into the distant future,
Have awareness and great patience.
By concentrating firmly and having great diligence,
Even a servant can become a master.

40

སྦྱིན་ལ་རྟག་ཏུ་སེམས་སྤྲོ་བ།
དེ་ཡི་གྲགས་པ་རླུང་བཞིན་ལྡང་།
ཕོངས་པ་སློང་བ་འདུ་བ་བཞིན།
འབུལ་བར་འདོད་རྣམས་དེ་བས་མང་།

Those that are always overjoyed with giving,
Their fame rises like the wind.
Like the poor that gather to beg,
Even more wish to make offerings.

41

བྱིན་ནས་སླར་ཡང་མི་ལེན་ལ།
དམན་པའི་བརྙས་པ་དང་དུ་ལེན།
ཕན་པ་ཆུང་ངུའང་མི་བརྗེད་པ།
བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་ཆེ་རྟགས་ཡིན།

Having given again and again without taking,
Voluntarily accepting the contempt of lesser beings,
And not forgetting even small benefits.
These are the marks of the essence of greatness.

42

དམ་པའི་ཡོན་ཏན་སྦས་གྱུར་ཀྱང་།
འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་ཁྱད་པར་གསལ།
སྣ་མའི་མེ་ཏོག་ལེགས་བཀབ་ཀྱང་།
དྲི་ཞིམ་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་པར་འགྱུར།

Even if the virtues of the supreme being become hidden,
Their distinguishing features are clear to all the world.
Even if the flower of the nutmeg tree is covered,
Its sweet scent is all pervading.

43

རྒྱལ་པོ་རང་ཡུལ་ཆེ་བ་ཙམ།
དམ་པ་གང་དུ་ཕྱིན་པར་བཀུར།
མེ་ཏོག་ཕལ་ཆེར་ཉིན་རེའི་རྒྱན།
གཙུག་གི་ནོར་བུ་གང་དུའང་མཆོད།

A king is great only in his own region,
But the supreme being is honored wherever they go.
Generally, a flower is adorned just for a day,
But jewels receive offerings always.

44

ལྗོན་ཤིང་དུད་པ་འབྲས་བུ་མང་།
རྨ་བྱ་དུལ་བ་མཇུག་སྒྲོ་བཟང་།
རྟ་མཆོག་དུལ་བ་འགྲོས་མགྱོགས་ཏེ།
དམ་པ་དུལ་བ་མཁས་པའི་རྟགས།

A tree that is bent down is a sign of many fruits.
Beautiful tail feathers is a sign of a tamed peacock.
Swift running is a sign of a tamed steed.
The discipline of the supreme being is a sign of wisdom.

45

དམ་པ་རྣམས་དང་ཕལ་བ་ལ།
བྱས་པ་མཉམ་ཡང་དྲིན་མི་འདྲ།
ཞིང་ལ་ས་བོན་ཁྱད་མེད་ཀྱང་།
ལོ་ཏོག་ཁྱད་པར་དཔག་ཏུ་མེད།

Supreme beings and ordinary people may act similarly,
But their graciousness is different.
The seeds put on the field are not different,
But the difference in harvest is immeasurable.

46

བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་ཕན་བཏགས་ན།
ཅུང་ཟད་ཙམ་ཡང་འབྲས་བུ་འབྱིན།
སྐྱུ་རུ་ར་གཅིག་ཕྱིན་པ་ལ།
ཆོས་རྒྱལ་བུ་དང་སློམས་ལ་ལྟོས།

If one helps a great being even only a little,
It will issue forth effects.
One who gave a single Amla[8] to the Dharma King,
Was viewed as equal to his son.

47

བཟང་པོའི་ཆོ་རིགས་སྤྱོད་པས་བསྲུང་།
སྤྱོད་པ་ཉམས་ན་རིགས་དོན་མེད།
ཙན་དན་དྲི་བཟང་སྐྱེ་བོ་དགའ།
དེ་བསྲེགས་སོལ་བ་སུ་ཞིག་ལེན།

It is through actions that a good lineage is protected.
But if actions are spoiled, a lineage is meaningless.
People like the sweet smell of sandalwood,
But who takes the burned up embers?

---

[8] Amla is known by many names - in Tibetan it is (སྐྱུ་རུ་ར་) and in Sanskrit it is आमलकी.   It is also known as Indian Gooseberry, Emblic Myrobalan, Amla, and Amalaki. It is an important plant in India with many medicinal properties.

48

ཆེན་པོ་རེ་ཞིག་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།
དེ་ལ་གདུང་བ་བསྐྱེད་མི་དགོས།
ཟླ་བ་རེ་ཞིག་གཟས་ཟིན་ཡང་།
དེ་མ་ཐག་ཏུ་གྲོལ་བར་འགྱུར།

Even for the great, temporary troubles arise.
But for this, anguish need not be born.
Even the the moon is sometimes eclipsed,
But it will immediately be released.

49

ཆེན་པོས་དགྲ་ལ་བྱམས་བྱས་ན།
དགྲ་ཉིད་དེ་ཡི་དབང་དུ་འགྱུར།
མང་པོས་བཀུར་བས་ཀུན་བསྐྱངས་པས།
ཀུན་གྱིས་རྒྱལ་པོར་དབང་བསྐུར་རོ།

If the great are kind to an enemy,
By this the enemy is controlled by him.
Honored by many, he cares for all.
The king is empowered by all.

50

དམ་པ་ཇི་ལྟར་རྒུད་གྱུར་ཀྱང་།
སྡིག་དང་འདྲེས་པའི་ཟས་མི་ཟ།
སེང་གེ་བཀྲེས་ཀྱང་མི་གཙང་བའི།
ངན་སྐྱུགས་ཟ་བར་མི་བྱེད་དོ།

However, even if the supreme being grows frail,
They will not eat food that is acquainted with harmful behavior.
Even if the lion is hungry,
It does not eat filthy vomit.

51

དམ་པ་སྲོག་ལ་བབས་ན་ཡང་།
རང་བཞིན་བཟང་པོ་ག་ལ་འདོར།
ས་ལེ་སྦྲམ་ནི་བསྲེགས་བཅད་ཀྱང་།
དེ་ཡི་ཁ་དོག་ཉམས་མི་འགྱུར།

Even at the cost of their own life,
How can the supreme being reject their own innate goodness?
Even if gold is burned and broken,
It’s color cannot be defiled.

52

སྐྱེས་མཆོག་རྣམས་ལ་དམན་པ་རྣམས།
ཁྲོ་ཡང་ལན་དུ་ག་ལ་ཁྲོ།
ཅེ་སྤྱང་དྲེགས་པའི་སྐད་འབྱིན་ཡང་།
རི་དྭགས་རྒྱལ་པོས་སྙིང་རྗེས་སྐྱོང་།

Even when inferior beings get angry at them,
How can noble beings respond with anger?
Even though the fox produces arrogant sounds,
The lion maintains compassion.

53

བདག་ཉིད་ཆེ་ལ་སྐྱེ་བོ་རྣམས།
སྐྱོན་ཚོལ་འགྱུར་གྱི་དམན་ལ་མིན།
འཕན་ཟེལ་རིན་ཆེན་ལ་ལྟ་ཡི།
མགལ་དུམ་ལ་ནི་སུ་ཞིག་དཔྱོད།

People search for flaws in great beings,
But not in inferior beings.
One looks at the damage of a precious jewel,
But who examines a chunk of charred wood?

54

བསྟོད་པས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ལ།
སྨད་པས་མི་དགར་མི་འགྱུར་ཞིང་།
རང་གི་ཡོན་ཏན་ལེགས་གནས་པ།
སྐྱེ་བོ་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན།

To not become happy because of praise,
To not become unhappy because of blame,
To support one’s own good virtues,
This is the character of the supreme being.

55

སྡིག་པ་དང་ནི་མཐུ་རྩལ་ལས།
བྱུང་བའི་ལོངས་སྤྱོད་ལོངས་སྤྱོད་མིན།
ཁྱི་དང་བྱི་ལ་འགྲངས་ན་ཡང་།
ངོ་ཚ་བོར་བའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།

As for the power of harmful actions,
They are not sources of genuine wealth.
Cats and dogs eating until they are full,
Is an example of the casting aside of modesty.

56

འཁོར་ལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ན།
རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་བ་ཡིན།
རྟ་ལ་རྒྱན་དུ་བྱས་པ་དེ།
བདག་པོ་ཉིད་ལ་མི་མཛེས་སམ།

If prosperity arises,
It is the greatness of the ruler.
When a horse is adorned,
Is the rider not beautiful?

57

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་རྗེ་དཔོན་གྱིས།
འཁོར་ལ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱངས་གྱུར་པ།
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་འཁོར་གཡོག་རྣམས།
རྗེ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་བྱ་བ་བསྒྲུབ།

As the ruler,
Sustains kindess,
So the servants,
Accomplish the ruler’s works.

58

བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་གནས་པའི་སར།
མཁས་པ་གཞན་དག་སུ་ཡིས་བརྩི།
མཁའ་ལ་ཉི་མ་ཤར་བ་ན།
རྒྱུ་སྐར་མང་ཡང་མཐོང་མི་འགྱུར།

In the places where great beings abide,
Who would consider others to be wise?
If the sun rises into the sky,
There are many stars, but they cannot be seen.

བླུན་པོ་བརྟག་པ།

An Investigation of the Foolish

59

སྐྱེ་བོ་ངན་པ་འབྱོར་ཐོབ་ཀྱང་།
ལྷག་པར་སྤྱོད་པ་ངན་པར་འགྱུར།
འབབ་ཆུ་ཇི་ལྟར་བཟློག་གྱུར་ཀྱང་།
ཐུར་དུ་འབབ་པ་ཁོ་ནར་འདོད།

Even if a bad person attains a fortune,
Their deeds will become even more unwholesome.
How can one change a waterfall?
One must accept that it only flows downwards.

60

དམན་ལ་སྤྱོད་པ་བཟང་བྱུང་ཡང་།
དེ་ནི་བཅོས་མའི་རྣམ་ཐར་ཡིན།
ཤེལ་ལ་ནོར་བུས་ཁ་བསྒྱུར་ཡང་།
ཆུ་དང་འཕྲད་ན་རང་མདོག་སྟོན།

Even if good actions arise from a bad person,
That is an artificial style.
Even if glass is substituted for a jewel,
When it touches water, it’s true color will be revealed.

61

བླུན་པོས་བྱ་བ་ལེགས་གྲུབ་ཀྱང་།
སྟེས་དབང་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབས་པས་མིན།
སྲིན་བུའི་ཁ་ཆུ་དར་སྐུད་དུ།
འགྲོ་བ་མཁས་ནས་བྱུང་བ་མིན།

Even when the fool accomplishes good actions,
It is accidental and is not a result of attainment.
The silk thread from the spit of a worm,
Does not arise from wisdom.

62

ཆེན་པོས་འབད་ནས་བསྒྲུབས་པའི་གྲོས།
ངན་པས་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འཇོམས།
ཞིང་པས་ལོ་ཟླར་འབད་པའི་ཞིང་།
སེར་བས་སྐད་ཅིག་རྡུལ་དུ་རློག།

Advice that great beings have attained from effort,
Is destroyed by the inferior being in an instant.
Months and years of exertion by the farmer,
Can be redced to dust in an instant by hail.

63

ངན་པ་ཕལ་ཆེར་རང་གི་སྐྱོན།
གང་ཡིན་གཞན་ལ་དགོད་པར་བྱེད།
ཁྭ་ཏས་མི་གཙང་ཟོས་པའི་མཆུ།
ས་གཙང་གཞན་ལ་འབད་ནས་འཕྱིད།

Inferior beings generally place their own faults,
On to whatever others there are.
The beak with which the crow eats is unclean,
And is dilligently wiped on other clean places.

64

བླུན་པོ་བྱ་བ་ལ་སྦྱར་ན།
དོན་ཉམས་དེ་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར།
ཝ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོར་བསྐོས་པ་ཡིས།
འཁོར་སྡུག་རང་ཡང་བསད་ཅེས་གྲགས།

If a fool embarks on an action,
That spoiled goal degenerates even further.
Because the fox was appointed king,
Even his retinue suffered and he was famously killed.[9]

---

[9] This is a reference to the Hitopadesha story (हितोपदेश III.6) where a fox is accidentally dyed blue and becomes a king. However, he became indignant to his fellow foxes and they killed him by howling together at a certain time. Upon hearing the howls, the fox king naturally howled too - exposing himself to the court as a fox and leading to his death.

65

རྨོངས་པ་བདེ་བ་འདོད་བཞིན་དུ།
བྱ་བ་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ།
གདོན་གྱིས་བཏབ་པའི་སྐྱེ་བོ་འགའ།
སྡུག་བསྔལ་སྤང་ཕྱིར་ལྟེབས་པ་མཐོང་།

Although the ignorant desire happiness,
By their actions they achieve only suffering.
Beings taken by some evil spirits,
Are seen to commit suicide in order to remove suffering.

66

བློ་ངན་དྲང་པོ་ལ་ལས་རང་།
བརླག་འགྱུར་ལ་ལས་གཞན་ལ་གནོད།
ནགས་ཀྱི་ཤིང་དྲང་རྩད་ནས་གཅོད།
མདའ་ཡི་དྲང་པོས་ཕ་རོལ་གསོད།

Some honest bad-hearted people bring destruction to themselves.
And some bring harm others.
The straight trees of the forest are uprooted.
It is by the straightness of the arrow that others are killed.[10]

67

རྟག་ཏུ་གཞན་དོན་མི་སེམས་པ།
དེ་ཡི་སྤྱོད་པ་ཕྱུགས་དང་མཚུངས།
བཟའ་བཏུང་འབའ་ཞིག་དུད་འགྲོས་ཀྱང་།
བསྒྲུབ་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

To never think of the welfare of others,
This behavior is similar to that of a cow.
Even animals that just eat and drink,
Do they not have the power to attain these things?

---

[10] The Tibetan is a play on the fact that the Tibetan word དྲང་པོ་ means both ‘straight’ and ‘honest.’

68

ཕན་དང་མི་ཕན་མི་དཔྱོད་ཅིང་།
བློ་དང་ཐོས་པ་མི་སྒྲུབ་པར།
ལྟོ་འགྲངས་འབའ་ཞིག་དོན་གཉེར་བ།
སྤུ་མེད་པ་ཡི་ཕག་པ་ཡིན།

Failing to investigate the benefits and harms,
Will not bring about knowledge and understanding.
Those to aspire only to satify their bellies,
Are hairless pigs.

69

བླུན་པོའི་དབུས་ན་དགའ་ཞིང་རྩེ།
མཁས་པའི་མདུན་ན་ཞུམ་ཞིང་འཛུར།
ནོག་དང་ལྐོག་ཤལ་མེད་ན་ཡང་།
ཡ་སོ་ཅན་གྱི་བ་ལང་ཡིན།

Enjoying play in the midst of fools,
Becoming timid in front of the wise and avoid them.
Even if there is not a hump and dewlap,
It is an ox with upper teeth.[11]

70

གང་ན་བཟའ་བཏུང་ཡོད་དེར་རྒྱུག།
དགོས་པའི་བྱ་བ་བཅོལ་ཡང་འབྲོས།
གཏམ་དང་བཞད་གད་ཤེས་ན་ཡང་།
མཇུག་མ་མེད་པའི་ཁྱི་རྒན་ཡིན།

Where there is food and drink, there they run quickly.
But if entrusted with an action of necessity, they flee.
Even if they know jokes and stories,
They are old dogs without tails.[12]

---

[11] The "upper teeth" (ཡ་སོ།) may refer to cainine teeth found in carnivores. The meaning of this analogy is unclear to me.
[12] An "old dog" (ཁྱི་རྒན།) is an insult similar to calling someone a "pig."

71

རྨིག་རྗེས་ཆུ་ཡིས་དགང་སླ་སྟེ།
མཛོད་ཆུང་ནོར་གྱིས་དགང་བར་སླ།
ཞིང་ཆུང་ས་བོན་གདབ་སླ་སྟེ།
བློ་ཆུང་རིག་པ་མགུ་བ་སླ།

A hoofprint is easily filled with water,
A small treasury is easily filled with jewels,
A small field is easily filled with seed,
A small mind is easily pleased with knowledge.

72

དྲེགས་བཅས་བླུན་པོ་ཁས་ལེན་ཅན།
ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་ཉམས་པར་འགྱུར།
གོམ་པ་གང་གི་ས་བྱིན་པས།
སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ནི་ས་གསུམ་ཤོར།

Having pride the foolish make promises,
Even the great become degenerate.
By giving the place which was stepped,
By Vishu the three realms were lost.[13]

73

བློ་ཆུང་སེམས་ལ་ཁོན་འཛིན་ཅན།
གནོད་པ་བས་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་སྤྱ།
ཁྱི་ངན་དགྲ་བོ་མཐོང་ན་ཡང་།
རྨུགས་པའི་ཐོག་མར་ཀུ་ཅོ་འདོན།

Foolish people with vindictive minds,
Cause harm even before it becomes manifest.
Even if a bad dog sees a foe,
First, it lazily lets out a howl.

---

[13] This is a reference to the story of Vishnu's uncle Bali. Bali was an evil king that rules the three realms (above, on, and below the Earth). Vishnu tricked Bali by getting him to agree to give him a piece of land that could be measured by one step. Bali in his arrogance offered three such pieces of land and Vishnu put on leg on top of Mount Sumeru and one on the ground and gain the whole cosmos.

74

བླུན་པོས་བསགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཉིད།
མྱོང་གི་སྤྱོད་པའི་བདེ་མི་མྱོང་།
ཡང་ཡང་ཀུལ་ཞིང་ལྟ་བ་ཡི།
འཛུངས་པའི་ནོར་ནི་བྱི་བ་འདྲ།

The foolish experience the suffering of accumulation.
They never experience the enjoyment of happiness.
Again and again having wandered looking,
In this greedy attachment to wealth, they are just like mice.

75

བླུན་པོའི་དྲུང་དུ་མཁས་པ་བས།
སྤྲེའུ་འཛིན་པ་ཁྱད་པར་འཕགས།
སྤྲེའུ་འཛིན་ཟས་དང་ནོར་གྱིས་མཆོད།
མཁས་པ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགྲོ།

The wise, when in the prescence of fools,
Are less exalted than one holding a monkey.
The one holding a monkey is offered food and riches,
But the wise leave empty handed.

76

ཡོན་ཏན་མེད་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས།
ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་ལྷག་པར་སྡང་།
གངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་དགུན་སྐྱེས་པའི།
ལོ་ཏོག་ལྟས་ངན་ཡིན་ཞེས་སྒྲོགས།

The people without virtues,
Especially hate those endowed with virtue.
A growth in winter at the place where it has snowed,
It is said that this harvest is a bad omen.

77

ཡོན་ཏན་ལོག་པར་སྦྱངས་པ་འགའ།
ལེགས་པར་སྦྱངས་པ་ཁྱད་དུ་གསོད།
ལྦ་བ་མེད་ན་གླིང་ཕྲན་འགར།
ཡན་ལག་ཉམས་པའི་སྐྱོན་དུ་བྱེད།

Some who are wrongly trained in virtue,
Have contempt for those who are well trained.
On some islands, if one does not have a goiter,
They are refered to as having the flaw of small limbs.

78

ཆོ་ག་ཉམས་པར་བྱེད་པ་རྣམས།
ཆོ་ག་ཚང་བར་བྱེད་ལ་བརྙས།
ཐ་ཏའི་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་པ་ན།
རྐང་གཉིས་པ་ལ་མིར་མི་བརྩི།

Those who perform incomplete rituals,
Belittle those who perform complete rituals.
If one went to the place of one-legged people,
Those with two legs are not counted as human.

79

ཆོ་ག་ལོག་པར་བསྒྲུབ་པ་འགའ།
ཡང་དག་ཆོ་ག་བྱེད་ལ་གཤེ།
སྐྱེས་བུ་ཁྱི་ཡི་མགོ་ཅན་རྣམས།
བཞིན་བཟང་བུད་མེད་ཡིན་ཞེས་བརྙས།

Some who wrongly accomplish rituals,
Scold those who perform correct rituals.
People having the head of a dog,
Mistreat the handsome by calling them ignoble women.

80

ལོག་འཚོའི་ཟས་ནོར་རྙེད་འགའ།
མཁས་པ་དབུལ་པོ་ཁྱད་དུ་གསོད།
སྤྲེའུ་རྒན་རྣམས་ཀྱིས་མི་བཟུང་ནས།
མཇུག་མ་མེད་ཅེས་བཞད་གད་བྱེད།

Some by a wrong livelihood find wealth and food,
And have contempt for the poverty stricken wise.
Old monkeys when conceiving of people,
Laugh and say "They have no tails!"

81

དེས་ན་ལས་ཀྱིས་མནར་བས་ན།
མཁས་པ་བླུན་པོའི་ནང་དུ་འཁྱམ།
རླུང་གིས་བདས་པའི་མ་ལི་ཀ།
དྲི་ཞིམ་ཕྱག་དར་ཁྲོད་ན་ཛེ།

If suffering from past karma,
The wise wander among the foolish.
The wind drives the sweet smell of the Malika[14] flower,
To the air at the pile of dusty rags.[15]

82

སྐྱོན་རྣམས་འབད་པས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་།
ཡོན་ཏན་རྩ་ནས་མི་ཆགས་པ།
སྐྱེས་བུ་ངན་པ་ཆུ་ཚགས་བཞིན།
ངན་པ་འཛིན་གྱི་བཟང་པོ་འཚོར།

Diligently seizing faults,
Not attached to virtue at all,
An inferior being is just like a sieve,
Holding the bad, but losing what is good.

---

[14] A fragrant white flower found in India.

[15] The Tibetan (ཕྱག་དར་ཁྲོད་) refers to the Sanskrit term पांसुकूल which refers to a collection of rags in a dust heap that were used by Buddhist for clothing.

83

ལེགས་ཉེས་དཔྱོད་པའི་བློ་གྲོས་མེད།
མཁས་པའི་མདུན་སར་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྐྲོད།
ཟས་ནོར་ཁོ་ནའི་གཏམ་གྱིས་འདའ།
རྐང་གཉིས་པ་ཡི་ཕྱུགས་སུ་བཤད།

Unintelligent in the analysis of quality,
In the presence of the wise they are turned away and expelled.
Passing the time conversing only about food and wealth,
They are described as two-legged cows.

84

བློ་ཆུང་མང་དུ་འདུས་ན་ཡང་།
བྱ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲུབ་མི་ནུས།
ཙི་རྐྱང་མང་དུ་བསྡོམས་ན་ཡང་།
ཁང་བའི་གདུང་མ་བཟོད་པར་དཀའ།

Although many of those with little intelligence gather,
They are unable to achieve great deeds.
Even if many twigs are bound together,
It is difficult for them to bear the beam of a building.

85

མ་དཔྱད་པ་ལས་དོན་གྲུབ་པ།
བྱུང་ཡང་མཛངས་པར་སུ་ཞིག་སྙི།
སྲིན་བུ་དག་གིས་ཟོས་པའི་རྗེས།
ཡི་གེར་བྱུང་ཡང་ཡིག་མཁན་མིན།

An undertaking accomplished without analysis,
But who would regard it as wise?
After worms have eaten,
Although a letter may appear, they are not skilled writers.[16]

[16] That is, though worms may leave tracks that look like letters, they are not writers.

86

བློ་གྲོས་ཞན་པའི་འདོད་གཏམ་དང་།
ཅང་ཤེས་མིན་པའི་རྟ་མཆོག་དང་།
གཡུལ་ངོར་ལྷུང་བའི་རལ་གྲི་རྣམས།
སུ་ཡི་གྲོགས་འགྱུར་ངེས་པ་མེད།

The passionate words of the foolish,
And the steed that does not understand anything,
And the swords that fall on the battlefield;
It is uncertain whose friend these will become.

87

ཤེས་རབ་མེད་པའི་བླུན་པོ་རྣམས།
མང་ཡང་དགྲ་ཡི་དབང་དུ་འགྲོ།
གླང་ཆེན་སྟོབས་ལྡན་ཁྲུར་ལོངས་པ།
རི་བོང་བློ་ལྡན་གཅིག་གིས་བཏུལ།

Foolish people without insight,
Even when numerous are controlled by enemies.
A herd of powerful elephants,
Was tamed by a single wise rabbit.[17]

88

ཤེས་རབ་མེད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱང་།
ཕལ་ཆེར་རང་ལ་ཕན་པ་ཉུང་།
འདོད་འཇོ་བ་ཡི་འོ་མ་ཡང་།
བེ་ཙུས་འཐུང་བ་བརྒྱ་ལམ་ཡིན།

Even the possessions of those without insight,
Usually bring few benefits to them.
Even the milk of the wishing cow,
The calf rarely drinks it.

---

[17] This is a reference to the Hitopadesha story (हितोपदेश III.3) where a rabbit defends his kin’s water source from a herd of elephants by pretending to be the Moon God.

89

བླུན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་པ་ཡང་།
མཆོད་པར་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་མེད།
ཉི་མ་ཤིན་ཏུ་འོད་གསལ་ཡང་།
འབྱུང་པོའི་གདོན་རྣམས་མི་འབྲོས་སམ།

It is uncertain if even the wise
Will become revered by fools.
When the sun is extremely luminous,
Will even demons not flee?

90

བླུན་པོ་ལོངས་སྤྱོད་གསོག་རྣམས་ལ།
གཉེན་གྱི་བསམ་པ་ག་ལ་ཡོད།
སྡིག་སྡུག་གཏམ་ངན་ཁོ་ན་ཡིས།
བྱི་བ་བཞིན་དུ་བསགས་ནས་འཆི།

The foolish may collect possessions,
But how could there be a thought of friends?
Only evil deeds, suffering, and bad talk.
Just like a rat, they hoard and then die.

91

སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཚོགས་ནང་དུ།
ཡོན་ཏན་ལྡན་ཡང་ག་ལ་འཁུར།
སྦྲུལ་གདུག་གནས་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ།
སྒྲོན་མེ་གསལ་ཡང་འོད་མི་འབྱིན།

Within a group of bad people,
How can even one endowed with virtue be respected?
In the abode of a poisonous snake,
Even shining a bright light will not remove it.

92

ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་ལས་ངན་གྱིས།
འཛུངས་པས་སྤྱོད་པའི་རང་དབང་མེད།
རྒུན་འབྲུམ་སྨིན་པ་ཟ་བའི་ཚེ།
ཁྭ་ལ་མཆུ་ནད་རྒྱུན་དུ་འབྱུང་།

Although by bad actions one may have possessions,
Because of avarice one is not free to enjoy them.
When the grapes are ripe and it is time to eat them,
The crow’s beak is always sick.

93

རྒྱུན་དུ་གཞན་གྱིས་བསྐྱང་དགོས་པའི།
སྐྱེ་བོ་ནམ་ཞིག་ཅི་ནས་ཉམས།
བྱ་རོག་གིས་ནི་བཟུང་བ་ཡི།
རུས་སྦལ་ས་ལ་ལྷུང་ཞེས་གྲགས།

Those who must be continuously protected by others,
That being will one day become arrogant.
The crow took hold of the turtle,
He famously fell to the Earth.[18]

94

བཟང་ངན་མི་ཤེས་དྲིན་བྱས་བརྗེད།
ངོ་མཚར་གཏམ་ལ་མཚར་མི་འཛིན།
མངོན་སུམ་མཐོང་བ་སླར་ཡང་འདྲི།
ཞུམ་ཞིང་རྗེས་འབྲང་བླུན་པོའི་རྟགས།

Ignorant of quality and forgetting to practice kindness.
Not grasping wonder at wonderous words.
Directly perceiving, but asking again and again.
Having become timid, following the thoughts of fools.

[18] This is a reference to a story where a turtle was stuck on land and a crow came to help him, telling him to bite on a stick and that he would carry the turtle back to the sea. But in flight, someone shouted how clever the crow was to think of such a plan and the turtle opened his mouth to claim that he was the clever one, but as soon as he did, he fell to his death.

95

རྟོད་ཆུང་ཁ་ཡིས་དགྲ་བོ་འདུལ།
རྒྱང་ནས་མཐོང་ན་ཅ་ཅོ་འབྱིན།
འཐབ་སར་འཕྲད་ན་ཐལ་མོ་སྦྱོར།
རང་ཁྱིམ་སླེབས་ན་ང་རྒྱལ་སྨྲ།

Those of little realization talk of subduing enemies,
Letting out a cry when seeing them at a distance,
Joining their hands together when meeting them on the battlefield,
And bragging when they return home.

96

སྡར་མ་གྲོས་བྱེད་ཆེ་ན་དཔལ།
ཁྲལ་བསྐོས་པ་ན་ནོར་རྩིས་འདེབས།
འགྲོ་དགོས་བྱུང་ན་ནད་བུ་ལྡང་།
འཐབ་སར་རྒྱང་ནས་འབོད་ཅིང་བསྐོ།

If it is time to discuss, the coward is majestic.
If entrusted with a duty, they calculate their wealth.
If it is necessary to serve, they become sick.
Calling orders to the battlefield from a distance.

97

བློ་ཆུང་ཅུང་ཟད་རྒྱལ་བས་ངོམས།
གལ་ཏེ་ཕམ་ན་གཉེན་ལ་འཁང་།
གྲོས་ལ་འཚོགས་ན་འཐབ་རྩོད་སློང་།
གསང་གྲོས་བྱས་ན་ལྐོག་ཏུ་སྨྲ།

Those of little intelligence show off even the slightest victory.
If defeated, they blame a friend.
If joining a discussion, they start a fight.
If in a secret discussion, they tell the secret.

98

གཡུལ་ངོར་རྒྱན་ལ་བྱི་དོར་བྱེད།
དགྲ་དང་འཕྲད་ན་རང་ཕྱོགས་སྦྲེད།
འགྲོགས་ན་དགྲ་བས་གཉེན་ཕྱོགས་འཇིགས།
མཚོན་ཆ་དགྲ་ཡི་ལག་ཆར་འཕེན།

Polishing adornments on the battlefield,
If they meet with the enemy, they hide on their own side.
In a relationship they frighten friends more than enemies.
They cast their sword into the hands of the enemy.

99

དཔུང་ཚོགས་འགྲོ་ན་མཇུག་སྡུད་ལ།
ལྡོག་ན་དེ་ཡི་སྣ་འདྲེན་བྱེད།
བཟའ་བཏུང་མཐོང་ན་ནན་གྱིས་འཇུག
དཀའ་བ་མཐོང་ན་ཐབས་ཀྱིས་འབྱོལ།

If the army goes, they are at the end.
When returning, they are the leader.
If they see food and drink, they will certainly enter.
If they see hardship, they will skillfully sneak away.

100

སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་མཚན་ཉིད་ལ།
བརྗོད་རྒྱུ་དུ་མ་ཡོད་མོད་ཀྱང་།
ངན་སྐྱུགས་ཁྲོན་པ་སུ་ཞིག་སློང་།
སྐྱུགས་པ་མཁས་པ་སུ་ཞིག་མྱོང་།

About the characteristics of a bad person,
Though there are indeed many things to be said,
Who would draw vomit from a well?
What wise person enjoys the taste of vomit?

101

མཆུ་སྐྱོད་པ་ཡིས་བརྡ་སྤྲོད་ཅིང་།
སྨོས་པའི་ཚེ་ན་མིག་ཚུམས་བྱེད།
རྣམ་ཐར་ཐོས་ན་འཁྲུན་འཚེར་བ།
གང་ལ་བྱུང་ཡང་ཐ་ཤལ་རྟགས།

To communicate by moving one’s lips,
To close one’s eye when making a statement,
To let out a groan when hearing a memoir;
If those things arise, it is a sign of inferiority.[19]

[19] It was considered improper to signal to someone else in a crowd with your lips, to wink when talking about others or complain when hearing a life story.

ཚིག་གལ་ཆེན་པོ།

Important Terms

བློ་གྲོས་

This term is related to the Sanskrit मति which has a range of meanings including devotion, prayer, memory, opinion, perception, and judgement.[20] The literal Tibetan is <intelligence + advice> and I take it to mean something close to 'discriminating intellect' though for the sake of brevity I translate it here as 'intelligence.'

ཡོན་ཏན་

This term is related to the Sanskrit गुण which has a large array of meanings, but in this sense means good quality, virtue, merit, or excellence. I have translated it here as 'virtue' as that is a fairly broad term in English that seems to encompass the meanings of the Tibetan.

མཁས་པ་

This term is related to the Sanskrit कुशल. It's meanings range from clever or skilled to wise or proficient. I translate it here as 'wise' as in English it includes both learning and discernment.

དམ་པ་

This term is related to the Sanskrit परम. It often has a superlative sense, meaning best, chief, highest, primary, unsurpassed, or supreme. It is sometimes used as a noun referring a person of the highest quality. I translate it here as 'supreme' or in the case of a person as 'supreme being' to maintain the superlative sense.

སྡིག་

This term is related to the Sanskrit पाप. It is sometimres translated as 'sin' but I think this is a poor choice as the term 'sin' has connotations of an action that is against the will of God or some other divine command, rather than an action that is in itself harmful or that produces harmful consequences. In keeping with this sense, I have instead chosen to translated it as 'harmful action' or 'harmful behavior.'

བླུན་པོ་

[20] The Sanskrit glosses used are from the Monier-Williams Sanskrit-English dictionary.

This term is related to the Sankrit मुह् meaning to be confused, in error, or perplexed. It can also mean to fail or to go astray. The Tibetan means stupid or foolish and synonymous with གླེན་པ་ and རྨོངས་པ་ and is translated here as ‘fool’ or ‘foolish.’

ངན་པ་

This term is related to the Sanskrit हीन meaning deficient, base, low, poor, vile, or bad. The Tibetan has similar connotations of inferiority and I translate it here as ‘bad person’ or ‘inferior being.’